

Catalexit: วิฤตการณ์ รัฐธรรมนูญสเปนและท่าทีของ สหภาพยุโรปต่อกาตาลุญญา

*Catalexit: Spanish Constitutional Crises and
European Union's Reactions towards Catalonia*

ณภัทร พุ่มศิริ

นักวิชาการอิสระ

Napat Phumsiri

Independent scholar

Abstract

This article aims to provide an analysis of Spanish Constitutional Crises after Catalonia's referendum in 2017 by examining background of Catalonia independence movement and Spain's political mechanisms. Likewise, this article also illustrates the reactions of international community, especially the European Union (EU), towards Catalonia after the referendum. There have been series of conflict between Spain and Catalonia since 1714. Meanwhile, the politics of Spain was also one of the most important factors of the rise of Catalan nationalism, especially when Spain and Catalonia were under General Franco's dictatorship on which Catalan symbols, cultures and language were limited and replaced by Spanish identities. The Catalan nationalism has returned to its peak again after Spain faced Eurozone crisis, together with Spanish government's poor fiscal policy and corruption. All of these factors have accelerated the support of "Catalanism" and "Independentism" which has resulted in Spain's worst constitutional crises since the era of democracy. After the 1 October Independence Referendum was ended by the victory of the independentism over the violence from Spanish police, Spain has applied the article 155 to take the direct control over Catalonia and the European Union, the most crucial international actor related to this issue, has constantly expressed its support towards

Spanish government as Catalonia Independence could be an epidemic towards EU members and the stability of the EU might be shaken again if Catalonia can succeed its “Exit” from Spain, and automatically from the EU, after the Brexit.

บทนำ

“Catalonia has earned the right to be an independent state and the right to be heard, the ballot boxes said yes to independence, and this is the only language we understand.”

-- Carles Puigdemont ¹

ถ้อยแถลงของนายการ์ลาส ปุ่ดจ์ตามอนต์ (Carles Puigdemont) ประธานาธิบดีแห่งแคว้นกาตาลุญญาหลังจากมีการเปิดประชุมสภาท้องถิ่นเพื่ออภิปรายถึงสถานการณ์ทางการเมืองหลังการลงประชามติในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 2017 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญมากในหน้าประวัติศาสตร์การเมืองของสเปน การลงประชามติเพื่อแยกตัวเป็นรัฐอิสระของกาตาลุญญานั้นเกิดขึ้นท่ามกลางความตึงเครียดของฝ่ายการเมืองต่างๆ ในประเทศ และสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของกลไกทางการเมืองที่รัฐบาลกลางของสเปนมีต่อรัฐบาลท้องถิ่น จนกล่าวได้ว่าประเทศสเปนกำลังเผชิญกับวิฤตการณ์รัฐธรรมนูญครั้งใหญ่ที่สุดนับตั้งแต่การเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยหลังจากการถึงแก่อสัญกรรมของนายพลฟรังโก (Francisco Franco) ผู้นำเผด็จการที่ปกครองสเปนยาวนานกว่าสี่ทศวรรษ

การวิเคราะห์ถึงสาเหตุของวิฤตการณ์ทางการเมืองในครั้งนี้จำเป็นต้องวิเคราะห์ทั้งในมิติทางประวัติศาสตร์ การเมืองและเศรษฐกิจ โดยกระแสนิยมของแคว้นกาตาลุญญานั้น ส่วนหนึ่งเกิดจาก

1 Eliza Mackintosh, Bryony Jones, “Catalan Independence Speech: Live Update” *CNN*, (10 October 2017): <http://edition.cnn.com/2017/10/10/europe/catalan-independence-speech-live-updates/index.html>

ประวัติศาสตร์การรวมชาติของสเปนที่เกิดจากการรวมกันของแคว้นต่างๆ ที่มีความแตกต่างทางอัตลักษณ์ ภาษาและวัฒนธรรม ในขณะเดียวกัน ประวัติศาสตร์ของสเปนที่มีทั้งความขัดแย้งและการต่อสู้กันระหว่างกลุ่มการเมืองฝ่ายขวาและฝ่ายซ้าย ได้ก่อให้เกิดความเชื่อมโยงในมิติทางประวัติศาสตร์กับปัจจัยทางการเมืองของสเปน กลไกทางการเมืองของสเปนที่ให้อิสระบางส่วนต่อสภาพท้องถิ่นในการปกครอง ขณะที่รัฐบาลกลางก็มีพยายามในการรักษาอำนาจอความเป็นรัฐเดี่ยวเอาไว้ได้เป็นทั้งประโยชน์และข้อจำกัดต่อรัฐบาลกาตาลุญญาในการเสริมอำนาจของตนเองผ่านกลไกต่างๆ ส่วนปัจจัยทางเศรษฐกิจนั้นเป็นเรื่องที่จำเป็นมากในการอธิบายถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แคว้นกาตาลุญญาถือเป็นแคว้นที่ร่ำรวยที่สุดแคว้นหนึ่งในสเปน วิกฤตหนี้สาธารณะยุโรป ประกอบกับนโยบายทางการคลังที่มีปัญหาของสเปนได้กลายเป็นแรงผลักดันที่สำคัญของชาวกาตาลันจำนวนมากในการเรียกร้องอิสระจากสเปน จนส่งผลให้เกิดการลงประชามติแยกตัวเป็นเอกราชในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 2017 ในที่สุด

ภาพที่ 1: การชุมนุมเรียกร้องเอกราชของชาวกาตาลุญญา
(ภาพจาก: <https://www.occupy.com>)

ดังนั้น ในบทความนี้จึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยทางประวัติศาสตร์ การเมือง และเศรษฐกิจของสเปนและกาตาลุญญา เพื่อวิเคราะห์ ถึงการเจริญเติบโตของแนวคิดชาตินิยมของชาวกาตาลันจนนำมาสู่ วิฤตการณ์รัฐธรรมนูญของสเปน ก่อนจะนำมาพิจารณาถึงบทบาทของ สหภาพยุโรป ซึ่งเป็นตัวละครสำคัญในวิฤตการณ์ในครั้งนี้ ว่าสหภาพ ยุโรปมีท่าทีอย่างไร และมีความท้าทายอะไรบ้างที่สหภาพยุโรปอาจต้อง ประสบบนปัญหาทางการเมืองที่ตนมองว่าเป็น “เรื่องภายในของสเปน”

ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ การเมือง และ เศรษฐกิจที่มีต่อการปลุกกระแสชาตินิยมใน กาตาลุญญา (Catalanism)

ในปี ค.ศ. 2014 นายอาตุร์ มาส (Artur Mas) อดีต ประธานาธิบดีของกาตาลุญญา ได้ออกมาประกาศให้มีการลงประชามติ ด้วยคำถามที่ว่า “ต้องการให้กาตาลุญญาเป็นรัฐหรือไม่” ซึ่งหากตอบ ว่าใช่ จะนำไปสู่คำถามถัดไปที่ว่า “อยากให้เป็นรัฐอิสระหรือไม่”² ซึ่ง ถือเป็นการจัดประชามติในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแยกตัวเป็นอิสระ ของกาตาลุญญาครั้งแรกนับตั้งแต่สเปนเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตย จากกระแสเรียกร้องให้มีการลงประชามติในปีนั้น ได้มีผลสืบเนื่อง มาสู่การเลือกตั้งท้องถิ่นในปีถัดมา ซึ่งนายการ์เลส ปุจด์จตามอนต์ (Carles Puigdemont) จากพรรค Junts pel Si (Together for Yes) พรรคการเมืองที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายซ้าย ที่ต้องการแยกตัวเป็นเอกราช ได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดีแห่ง แคว้นกาตาลุญญา³ อันนำไปสู่การผลักดันให้เกิดการลงประชามติในปี

2 El Pais, “Así es la papeleta del 9-N” *El Pais*, (27 September 2014): https://politica.elpais.com/politica/2014/09/27/actualidad/1411818191_687352.html

3 Al Jazeera, “Who is Catalan President Carles Puigdemont?” *Al Jazeera*, (27 October 2017): <http://www.aljazeera.com/news/2017/10/catalan-president-carles-puigdemont-171001122719197.html>

ค.ศ. 2017 ด้วยคำถามที่ว่า “ต้องการให้กาตาลูญาเป็นรัฐอิสระในรูปแบบของสาธารณรัฐหรือไม่”⁴ นั้น ถือเป็นเหตุการณ์ที่สะท้อนการเพิ่มขึ้นของกระแสชาตินิยมในกาตาลูญาที่เริ่มมีการสนับสนุนมากขึ้นนับตั้งแต่สเปนเผชิญวิกฤติหนี้สาธารณะยุโรป ซึ่งปัจจัยที่ทำให้กระแสชาตินิยมของชาวกาตาลัน (Catalanism) นั้น เกิดจากแรงผลักดันทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ การเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสเปนมาโดยตลอด

ปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์และการเมือง

กาตาลูญาถือเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์และความเป็นมาที่อาจนับย้อนไปถึงสมัยโรมันก็ได้ กาตาลูญาเป็นแคว้นอิสระที่ปกครองตนเองมาอย่างยาวนาน โดยมีการใช้ภาษากาตาลันเป็นภาษาทางการ มีสภาแห่งแคว้น (Generalitat) และรัฐธรรมนูญประจำแคว้นมานับตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 ภายใต้ราชอาณาจักรอรากอน (Kingdom of Aragon) โดยเหตุผลสำคัญของการเกี่ยวพันกันระหว่างสเปนและกาตาลูญานั้นเริ่มต้นขึ้นในเหตุการณ์ที่กษัตริย์เฟอร์นันโดที่ 2 (Fernando II) ได้อภิเษกสมรสกับราชินีอิซาเบลลา แห่งราชอาณาจักรกัสติล (Castile) ซึ่งเป็นอาณาบริเวณส่วนใหญ่ของประเทศสเปนในปัจจุบันในปี ค.ศ. 1479 ซึ่งการผนวกรวมกันของทั้งสองอาณาจักรผ่านทางารอภิเษกสมรสในครั้งนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของภาพประเทศสเปนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยแม้ว่าจะจะมีการรวมกันของทั้งสองอาณาจักรแต่การปกครองพื้นที่ของตนนั้นยังเป็นอิสระต่อกัน และกาตาลูญาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอรากอนนั้นก็ยังมีอำนาจอิสระเช่นเดิม ซึ่งในเวลาต่อมา อำนาจอธิปไตยของกาตาลูญาได้ถูกจำกัดอย่างชัดเจน

4 El Mundo, “Ésta es la papeleta para votar en el referéndum de Cataluña del 1-O” *El Mundo*, (7 September 2017): <http://www.elmundo.es/cataluna/2017/09/07/59b0edfaca4741df768b4624.html>

เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1714⁵ เมื่อฝ่ายกาตาลันซึ่งสนับสนุนราชวงศ์ฮับส์บูร์กพ่ายแพ้ให้กับพระเจ้าฟิลิปที่ 5 แห่งราชวงศ์บูร์บงในสงครามสืบราชบัลลังก์สเปน (War of the Spanish Succession) ซึ่งแม้อำนาจของกาตาลุญญาและอัตลักษณ์ของชาวกาตาลันจะถูกจำกัดลงหลังจากการพ่ายแพ้สงครามในครั้งนั้น ความพยายามที่จะฟื้นฟูอัตลักษณ์และภาษากาตาลันได้กลับมามีชีวิตชีวาขึ้นอีกครั้งในปรากฏการณ์การเกิดใหม่ของวัฒนธรรมกาตาลัน *Renaixença* (Rebirth) ในช่วงที่สเปนได้กลายเป็นสาธารณรัฐครั้งที่ 1 (First Spanish Republic) ในช่วงทศวรรษที่ 1870

ภาพที่ 2: นายพลฟรังโก (Francisco Franco)

(ภาพจาก: <https://pbs.twimg.com>)

5 “Historia de La Generalitat” *Generalitat de Catalunya*, accessed October 20, 2017: <http://web.gencat.cat/es/generalitat/historia/>

แต่ถ้าหากจะพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างกาตาลูญญา และการสร้างชาติของสเปนในปัจจุบัน เหตุการณ์ที่สำคัญคือการ ขึ้นสู่อำนาจของนายพลฟรังโก (Francisco Franco) ภายหลังจาก การเกิดสงครามกลางเมืองในสเปนช่วงทศวรรษที่ 1930 ซึ่งเป็นการ ต่อสู้ระหว่างฝ่ายอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างฝ่ายสาธารณรัฐ (Republicans) และฝ่ายชาตินิยม (Nationalism) โดยเมื่อฟรังโก ได้รับชัยชนะและขึ้นสู่อำนาจ รัฐบาลเผด็จการของนายพลฟรังโกมี นโยบายในการสร้างชาติสเปนให้มีความเป็นปึกแผ่น รัฐบาลกลาง ของสเปนจึงมีการจำกัดอำนาจของรัฐบาลท้องถิ่นในแคว้นต่างๆ รวมถึงในกาตาลูญญา มีการจับนักโทษทางการเมืองชาวกาตาลันเป็น จำนวนมาก โดยนักโทษทางการเมืองชาวกาตาลันที่สำคัญ คืออดีต ประธานาธิบดี Lluís Companys ซึ่งเป็นผู้ประกาศให้กาตาลูญญามี สภาพเป็น “สาธารณรัฐ” ภายใต้อาณาจักรสเปน ซึ่งถูกต่อต้านทันที จากรัฐบาลสเปนในขณะนั้น โดยนาย Lluís Companys ได้ถูกควบคุม ตัวโดยทหาร Gestapo ของนาซีในฝรั่งเศส ก่อนจะถูกประหารชีวิตโดย รัฐบาลเผด็จการของสเปนในเวลาต่อมา

นอกจากนั้น สเปนภายใต้ระบอบเผด็จการยังจำกัดอัตลักษณ์ ต่างๆ ของชาวกาตาลัน เช่นการห้ามใช้ภาษากาตาลัน การเปลี่ยน ชื่อสถานที่เป็นภาษาสเปน เป็นต้น เมื่อนายพลฟรังโกถึงแก่กรรมใน ปี ค.ศ. 1975 สเปนได้มีการเปลี่ยนผ่านจากระบอบเผด็จการสู่ระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยหมุดหมายที่ สำคัญของการเปลี่ยนผ่านนี้ คือการลงประชามติรับรองรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. 1978 ซึ่งกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ของผู้มาลงประชามติ โดยเฉพาะ จากแคว้นกาตาลูญญา ได้มีมติเห็นชอบต่อรัฐธรรมนูญฉบับนี้⁶ ซึ่ง

6 “Acuerdo de la Junta Electoral Central por el que se hace público el resumen de la votación en el Referéndum Constitucional” Agencia Estatal de Boletín Oficial de Estado, accessed October 20, 2017: http://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-1978-30906

หากพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อกลไกทางการเมืองการปกครองของสเปนในเวลาต่อมา เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ถึงแม้จะระบุไว้ชัดเจนถึงการเป็นรัฐเดี่ยวอันเด็ดขาดของสเปน รัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ได้อำนาจกำหนดรูปแบบการปกครองให้สเปนประกอบด้วยแคว้นอิสระ (Autonomous Community) ทั้งหมด 17 แคว้น ซึ่งแต่ละแคว้นนั้นจะมีอิสระในการจัดตั้งสภาท้องถิ่นผ่านการเลือกตั้ง และรัฐบาลท้องถิ่นจะมีอิสระในการปกครองตนเองภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปกครองตนเอง (Statute of Autonomy) ซึ่งแคว้นกาตาลุญญาได้ใช้อำนาจอิสระของตนเองในการฟื้นฟูและส่งเสริมอัตลักษณ์ของตนเองผ่านกลไกต่างๆ เช่นการจัดการการศึกษาเป็นภาษาคาตาลัน การสนับสนุนงบประมาณด้านภาษาและวัฒนธรรมคาตาลัน เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐบาลกาตาลุญญายังมีความสามารถในการจัดตั้งกองกำลังตำรวจของตนเอง (Mossos D'Esquadra) จัดตั้งกระทรวงต่างๆ เพื่อบริหารแคว้นอย่างเป็นอิสระจากรัฐบาลสเปน รวมไปถึงการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างไม่เป็นทางการ และกระบวนการนิติบัญญัติในแคว้นบางส่วนอีกด้วย

ในปี ค.ศ. 2005 รัฐบาลกาตาลุญญา (Generalitat) ได้ออกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปกครองตนเอง (Statute of Autonomy) ฉบับใหม่ โดยมีสาระสำคัญคือการเพิ่มอำนาจในการปกครองตนเองของแคว้นกาตาลุญญา และการตีความสถานะความเป็นชาติ (Nation) ของกาตาลุญญา โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมืองต่างๆ ในกาตาลุญญาอย่างท่วมท้น ยกเว้นพรรคประชาชน (Partido Popular: PP) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ฝ่ายขวาและอนุรักษนิยม โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลกลางของสเปนในขณะนั้น ซึ่งนำโดยนายโฆเซ หลุยส์ โรดริเกซ ซาปาเตโร่ (José Luis Rodríguez Zapatero) จากพรรคแรงงานสังคมนิยมสเปน (Partido Socialista Obrero Español: PSOE) ซึ่งเป็นพรรคที่มีอุดมการณ์ฝ่ายซ้าย ได้สนับสนุนให้มีการลง

ประชามติในแคว้นกาตาลุญญาต่อพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งผลการลงประชามติ แม้จะมีผู้มาลงคะแนนเสียงไม่ถึง 50 เปอร์เซ็นต์ แต่ผู้มาลงคะแนนกว่า 78 เปอร์เซ็นต์ก็มิมีมติรับรองพระราชบัญญัติฉบับนี้

อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 2010 ศาลรัฐธรรมนูญสเปนได้ตัดสินให้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวไม่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ซึ่งผลการตัดสินดังกล่าวได้ก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์เป็นอย่างมาก และเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยในการผลักดันให้แนวคิดชาตินิยมของชาวกาตาลันได้รับความนิยามมากขึ้น ซึ่งเมื่อปัจจัยที่ว่านี้ประกอบกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจแล้ว การเรียกร้องเอกราชของชาวกาตาลันจึงพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่สเปนประสบปัญหาวิกฤตหนี้สาธารณะของยุโรป

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

สเปนเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องภายหลังเหตุการณ์สงครามกลางเมืองในปี ค.ศ. 1939 โดยพัฒนาการทางเศรษฐกิจของสเปนนั้นถูกเรียกว่า “ปาฏิหาริย์แห่งสเปน (Spanish Miracle)”⁷ การเติบโตทางเศรษฐกิจของสเปนนั้นมีผลทำให้ภาคการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม และการเกษตรนั้นพัฒนาขึ้นจนเป็นรายได้หลักของประเทศ โดยภายหลังจากการเข้าร่วมกับกลุ่มสหภาพยุโรปในปี 1986 พร้อมกับโปรตุเกส สเปนได้เปลี่ยนมาใช้สกุลเงินยูโรในปี 2002 แม้ว่าการเข้าร่วมสหภาพยุโรปนั้นจะส่งผลให้เศรษฐกิจของสเปนปรับตัวไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ภาวะฟองสบู่ทางอสังหาริมทรัพย์และภาวะเศรษฐกิจโลกที่มีความซบเซา ประกอบกับนโยบายทางการเงินและการคลังภายในประเทศที่ผิดพลาดและการคอร์รัปชันได้นำพา

7 Luis Vilacha Fernandez, “Post-bubble Spain (I): Deconstructing the “Spanish Miracle” *European Student Think Tank*, (3 May 2014): <https://europeanstudentthinktank.com/2015/04/06/post-bubble-spain-i-deconstructing-the-spanish-miracle/>

สเปนเข้าสู่ภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปี ค.ศ. 2008 โดยภาวะนี้ส่งผลให้ความน่าเชื่อถือของภาคธนาคารในสเปนประสบปัญหาอย่างหนัก และชาวสเปนต้องพบกับอัตราการว่างงานที่สูงเกือบ 25 เปอร์เซ็นต์⁸ ทำให้สหภาพยุโรปต้องออกมาตรการรัดเข็มขัด (Austerity) เพื่อช่วยให้สเปนออกจากวิกฤตเศรษฐกิจให้ได้

สำหรับสเปนแล้ว แคว้นกาตาลุญญามีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อเศรษฐกิจของประเทศ บาร์เซโลนาเป็นเมืองที่ได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับหนึ่งของสเปน มีภาคอุตสาหกรรมที่เติบโต อีกทั้งเมืองนี้ยังมีท่าเรือที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ แคว้นกาตาลุญญาจึงถือเป็นแคว้นที่ร่ำรวยที่สุดแคว้นหนึ่งของสเปน และสร้าง GDP ให้กับสเปนสูงถึงเกือบ 20 เปอร์เซ็นต์⁹ เมื่อสเปนประสบวิกฤตเศรษฐกิจ ประกอบกับนโยบายการรัดเข็มขัดที่ชาวกาตาลันมองว่าไม่เป็นธรรม เนื่องจากการบริหารการคลังที่อ่อนแอของรัฐบาลกลาง ประกอบกับการคอร์รัปชันในสเปนและความพยายามสร้างความนิยมของรัฐบาลโดยการให้เงินสนับสนุนกับพื้นที่ยากจนเกินความจำเป็น ตัวอย่างที่เช่นการลงทุนสร้างรถไฟความเร็วสูงและเมืองใหม่ขนาดใหญ่ในพื้นที่ห่างไกลทางภาคกลางของสเปน ซึ่งได้กลายเป็นเมืองร้างในเวลาต่อมา¹⁰ ขณะที่ประชาชนในแคว้นกาตาลุญญาต้องแบกรับค่าบริการสาธารณสุข และค่าเล่าเรียนและภาษีที่มีอัตราสูงขึ้น

8 “Spain Unemployment Rate” Trading Economics, accessed October 20, 2017: <https://tradingeconomics.com/spain/unemployment-rate>

9 Harriet Alexander, James Badcock, “Why does Catalonia want independence from Spain?” *The Telegraph*, (10 October 2017): <http://www.telegraph.co.uk/news/0/does-catalonia-want-independence-spain/>

10 Eric Randolph, “The ghost towns that haunt Spain” *The National*, (22 October 2012): <https://www.thenational.ae/world/europe/the-ghost-towns-that-haunt-spain-1.400193>

กระบวนการทางการเมืองสู่การเรียกร้องเอกราชจากสเปน

เมื่อสถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของสเปนส่งผลให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ชาวคาตาลัน กระแสชาตินิยมคาตาลันจึงเติบโตขึ้นเรื่อยๆ และกระแสการเรียกร้องเอกราชจากสเปนก็ได้รับค่านิยมอย่างก้าวกระโดดโดยเฉพาะหลังการเลือกตั้งทั่วไปในปี ค.ศ. 2011 ซึ่งพรรค PP นำโดยนายมาริโอ ราฆอย (Mariano Rajoy) ได้รับคะแนนเสียงส่วนใหญ่ให้เป็นรัฐบาล นายราฆอยและพรรคประชาชนนั้นมีนโยบายอนุรักษ์นิยมและมีนโยบายคัดค้านการร้องขออิสระในการปกครองตนเองของแคว้นกาตาลูญญามาโดยตลอด โดยในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2012 ซึ่งถือเป็นวันชาติกาตาลัน (Diada de Catalunya) ชาวคาตาลันกว่าสองล้านคนได้ออกมาเดินขบวนครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยของสเปนเพื่อเรียกร้องเอกราชของแคว้นกาตาลูญญา¹¹ กระแสเรียกร้องอิสระของชาวคาตาลูญญาที่เพิ่มขึ้นอย่างมากนี้ ทำให้นายอาตุร์ มาส (Artur Mas) ประธานาธิบดีแห่งแคว้นกาตาลูญญาและพรรคฝ่ายซ้ายของกาตาลูญญา (Esquerra Republicana de Catalunya: ERC) ซึ่งสนับสนุนเอกราชของแคว้นและการปกครองแบบสาธารณรัฐ ได้ร่วมกันร่างประกาศอธิปไตยและสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของชาวคาตาลัน (Declaration on the Sovereignty and Right to Decide of the People of Catalonia ในปี ค.ศ. 2013)¹² ซึ่งถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินว่าผิดกฎหมายในเวลาต่อ

11 Olga Khazan, "Catalonia rallies for independence on 'Catalan National Day'" *The Washington Post*, (11 September 2012): https://www.washingtonpost.com/blogs/blogpost/post/catalonia-rallies-for-independence-on-catalan-national-day/2012/09/11/ac729d80-fc24-11e1-a31e-804fccb658f9_blog.html?utm_term=.168865a93328

12 Generalitat de Catalunya, "La Declaració de sobirania i del dret a decidir del poble de Catalunya s'aprova amb 85 vots" *Generalitat de Catalunya*, (23 January 2013): http://premsa.gencat.cat/pres_fsfp/AppJava/notaprem-savw/178627/ca/la-declaracio-de-sobirania-del-dret-decidir-poble-catalunya-saprova-amb-85-vots.do

มา อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 2014 สภาแห่งแคว้นกาตาลุญญาได้เปิดให้มีการลงประชามติด้วยคำถามที่ว่า “ต้องการให้กาตาลุญญาเป็นรัฐหรือไม่” ซึ่งหากตอบว่าใช่ จะนำไปสู่คำถามถัดไปที่ว่า “อยากให้เป็นรัฐอิสระหรือไม่” ในการลงประชามติครั้งนี้แม้รัฐบาลสเปนจะออกมาประกาศว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย รัฐบาลกาตาลุญญาก็ยังคงจัดให้มีการลงประชามติในลักษณะที่ไม่มีผลผูกพัน (non-binding) โดยเสียงส่วนใหญ่มีมติเห็นชอบให้กาตาลุญญาเป็นรัฐอิสระ แม้จะมีผู้มาลงคะแนนเสียงไม่ถึง 50 เปอร์เซ็นต์

การลงประชามติครั้งนี้ก่อให้เกิดคำถามและเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าสรุปแล้วชาวกาตาลันส่วนใหญ่ต้องการที่จะแยกตัวเป็นอิสระหรือไม่ รัฐบาลกาตาลุญญาในสมัยนั้น จึงจัดให้มีการยุบสภาเพื่อเลือกตั้งสภาแคว้นครั้งใหม่ในปี ค.ศ. 2015 โดยพรรครัฐบาลในขณะนั้นได้สร้างพรรคร่วมขึ้นใหม่ภายใต้ชื่อ “Junts Pel Sí” (Together for Yes) โดยมีพรรคต่างๆ ที่สนับสนุนการเป็นเอกราชของกาตาลุญญาเข้าในพรรคร่วมครั้งนี้ด้วย ซึ่งผลการเลือกตั้งในครั้งนี้ พรรคร่วมดังกล่าวได้ที่นั่งในสภาสูงถึง 62 ที่นั่งจาก 135 ที่นั่ง ซึ่งในท้ายที่สุด พรรค Junts Pel Sí ได้ร่วมกับพรรค Popular Candidacy Unity (CUP) พรรคฝ่ายซ้ายจัด และมีอุดมการณ์คือการเป็นรัฐอิสระในรูปแบบสาธารณรัฐของกาตาลุญญาซึ่งได้ที่นั่งในสภา 10 ที่นั่ง จัดตั้งรัฐบาลครั้งใหม่ได้¹³ โดยมีประธานาธิบดีคนที่ 139 แห่งกาตาลุญญา คือนายการ์ลาส ปุจด์จตามอนต์ (Carles Puigdemont) ซึ่งรัฐบาลนี้เองที่ เป็นผู้ผลักดันให้เกิดการลงประชามติขึ้นในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 2017 ด้วยคำถามที่ว่า “ต้องการให้กาตาลุญญาเป็นรัฐอิสระในรูปแบบสาธารณรัฐหรือไม่”

ประชามติในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 2017 อาจถือเป็นหมุดหมายที่สำคัญต่อประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยของสเปนยุคปัจจุบัน

13 “Resultats electorals” *Generalitat de Catalunya*, accessed October 23, 2017: http://governacio.gencat.cat/ca/pgov_ambits_d_actuacio/pgov_eleccions/pgov_dades_electorals/resultats-2?id_eleccions=A20151&id_territori=CA09

ก็ว่าได้ ก่อนหน้าที่จะมีการลงประชามติ รัฐบาลกลางของสเปนและศาลรัฐธรรมนูญได้ออกมาประกาศย้ำว่าการลงประชามติครั้งนี้ขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญของสเปน และมีการส่งกองกำลังตำรวจเข้าตรวจค้นสถานที่ราชการในกาตาลุญญาเพื่อยึดและทำลายอุปกรณ์ที่ใช้ในการลงประชามติ และในวันที่ 1 ตุลาคม กองกำลังตำรวจจากรัฐบาลกลางของสเปน (Guardia Civil) ก็ได้ตรึงกำลังเพื่อขัดขวางการเลือกตั้งตามเขตเลือกตั้งต่างๆ จนเกิดการปะทะเป็นความรุนแรงขึ้นเป็นวงกว้าง อย่างไรก็ตามชาวกาตาลันกว่า 2,200,000 คน ซึ่งคิดเป็น 43 เปอร์เซ็นต์ของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงได้เดินทางไปลงประชามติท่ามกลางความรุนแรงได้สำเร็จ โดยผลการนับคะแนนจากรัฐบาลกาตาลุญญารายงานว่า 90 เปอร์เซ็นต์จากผู้มาลงคะแนนเสียงมีมติเห็นชอบการเป็นรัฐอิสระในรูปแบบสาธารณรัฐ และมีบัตรเลือกตั้งประมาณ 777,000 ใบ สูญหายจากการเข้าพื้นที่ของตำรวจ¹⁴

ท่าทีของรัฐบาลสเปนและสหภาพยุโรปหลังการลงประชามติ

ภายหลังจากการลงประชามติในวันที่ 1 ตุลาคมดังกล่าว รัฐบาลสเปนก็ได้ออกมาขัดขวางการเป็นประชามติที่อยู่นอกรอบกฎหมายของรัฐธรรมนูญสเปน นอกจากนี้ ยังชื่นชมการทำงานของตำรวจว่าเหมาะสมและทำไปเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ นอกจากนี้ฝ่ายรัฐบาลแล้ว กษัตริย์เฟลิเป (Felipe VI) ผู้เป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรสเปน ก็ได้มีพระราชดำรัสย้ำถึงความจำเป็นเพียงเดียวของราชอาณาจักรสเปนภายใต้ความเป็นประชาธิปไตย และตำหนิการกระทำของรัฐบาลท้องถิ่นในกาตาลุญญา โดยในเวลาต่อมา

14 “Resultats del Referendum de l’1 d’Octubre” *Generalitat de Catalunya*, accessed October 23, 2017: http://www.govern.cat/pres_gov/govern/ca/monografics/303541/govern-traslada-resultats-definitius-referendum-1-doc-tubre-parlament-catalunya.html

ฝั่งรัฐบาลท้องถิ่นได้ออกมาย้ำชัดถึงความชอบธรรมในการลงประชามติ และจัดให้มีการประชุมสภาในวันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ. 2017 แทนที่วาระ ในวันที่ 9 ตุลาคม ซึ่งถูกศาลรัฐธรรมนูญออกคำสั่งระงับการประชุมสภา ในวันดังกล่าว ซึ่งในการประชุมสภาวันที่ 10 ตุลาคมนั้น ประธานาธิบดี ปุจด์ตามอนต์ ก็ได้กล่าวว่า การลงประชามตินั้นมีความชอบธรรมและกาตาลุญญามีสิทธิ์ที่จะประกาศเอกราชจากสเปน อย่างไรก็ตาม นายปุจด์ตามอนต์ก็ได้ขอให้สภามีการระงับการประกาศเอกราชนี้ไว้ชั่วคราวเพื่อเปิดช่องทางให้มีการเจรจากับรัฐบาลสเปนต่อไป

ท่าทีของรัฐบาลกาตาลุญญาที่มีความตึงเครียดต่อกฎหมายของสเปน โดยใช้คุณค่าทางประชาธิปไตยและสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของชาวกาตาลันนั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการวิเคราะห์ถึงท่าทีของตัวแสดงอื่นๆ ที่มีบทบาทสำคัญต่อเหตุการณ์ในครั้งนี้ กล่าวคือ รัฐบาลสเปนและสหภาพยุโรป

รัฐบาลสเปนกับการใช้มาตรา 155

“If a self-governing community does not fulfill the obligations imposed upon it by the constitution or other laws, or acts in a way that is seriously prejudicial to the general interest of Spain, the government may take all measures necessary to compel the community to meet

*said obligations, or to protect the
above-mentioned general interest”*

-- มาตราที่ 155 ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรสเปน ค.ศ.1978¹⁵

ภายหลังจากการแถลงต่อสภาของนายปุดจ์ตามอนต์แล้ว
รัฐบาลสเปนก็ได้มีมติตอบโต้โดยการกำหนดระยะเวลาให้นาย
ปุดจ์ตามอนต์ออกมาชี้แจงว่าตนได้ทำการประกาศเอกราชจากสเปน
แล้วหรือไม่เนื่องจากรัฐบาลสเปนมีสิทธิ์ที่จะใช้กฎหมายมาตรา 155
ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจต่อรัฐบาลกลางในการเข้าควบคุมอำนาจ
อิสระของรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งนายปุดจ์ตามอนต์ก็ได้ตอบโต้โดยการไม่
ตอบคำถามของรัฐบาลสเปน และยังคงเรียกร้องให้มีการเจรจา ทำให้
ในท้ายที่สุด รัฐบาลสเปนได้ตัดสินใจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ
ให้มีการใช้กฎหมายมาตรา 155 ต่อสภาศาลฎีกา โดยรัฐบาล
สเปนจะทำการเพิกถอนประธานาธิบดีและคณะรัฐบาลของนาย
ปุดจ์ตามอนต์ และมีการเข้าควบคุมสภาท้องถิ่น รวมถึงสื่อท้องถิ่นต่างๆ
เพื่อนำไปสู่การเลือกตั้งสภาแคว้นศาลฎีกาครั้งใหม่ในระยะเวลา
หกเดือน โดยนายปุดจ์ตามอนต์และคณะรัฐบาลอาจถูกตัดสินให้มีความ
ผิดทางกฎหมายด้วย

การตัดสินใจใช้มาตรา 155 ในครั้งนี้ของสเปนก่อให้เกิดความ
ไม่พอใจในหมู่ชาวคาตาลันเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะการควบคุมสื่อ
ท้องถิ่น โดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์ของศาลฎีกา (TV3) ซึ่งถูก
กล่าวหาโดยรัฐบาลสเปนว่าเป็นเครื่องมือของรัฐบาลท้องถิ่นในการ
ล้างสมองผู้คน นอกจากนี้ หลังจากที่ผู้นำกลุ่มประชาสังคมสองคน
คือนาย Jordi Cuixart และ Jordi Sanchez ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่ม
Omnium และ Assemblea Nacional de Catalunya (ANC) กลุ่ม

15 BBC, “Catalonia Crisis: Spain moves to suspend autonomy” *BBC News*, (19
October 2017): <http://www.bbc.com/news/world-europe-41678086>

การเมืองอิสระซึ่งเป็นแกนนำสำคัญในการต่อสู้เพื่อเอกราชของกาตาลุญญา ถูกจับกุมและจำคุกในข้อหาปลุกปั่นให้ขัดขืนอำนาจการปกครอง (Sedition) ซึ่งทำให้ผู้นำทั้งสองนี้มีสถานะเป็นนักโทษทางการเมือง แม้จะได้รับการปฏิเสธจากรัฐบาลสเปนและยืนยันว่าสเปนไม่มีนักโทษทางการเมือง ท่าทีเช่นนี้ของรัฐบาลสเปนได้นำไปสู่การเดินขบวนครั้งใหญ่อีกระลอกในบาร์เซโลนาเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม ค.ศ. 2017 เพื่อเรียกร้องให้มีการปลดปล่อยนักโทษทางการเมืองทั้งสองคน นอกจากนี้ นายปุดจ์ตามอนต์ยังคงออกมาแถลงว่ารัฐบาลกาตาลุญญาจะยังคงทำงาน และจะมีมาตรการเพื่อตอบโต้การใช้มาตรา 155 ของรัฐบาลสเปนต่อไป ซึ่งก่อนหน้านี้ นายปุดจ์ตามอนต์ได้ออกมากล่าวไว้ว่า หากรัฐบาลสเปนยืนยันจะไม่เจรจาและใช้มาตรา 155 คำประกาศอิสรภาพที่ถูกชะลอไว้อาจถูกนำกลับมาใช้อย่างเป็นทางการได้ทุกเมื่อ และในที่สุด ในวันที่ 27 ตุลาคม ค.ศ. 2017 สภากาตาลุญญาก็มีมติให้กาตาลุญญามีสถานะเป็นรัฐเอกราช ด้วยคะแนนเสียง 70 เสียงสนับสนุน 10 เสียงไม่รับ และ 2 เสียงที่ส่งกระดาษเปล่า ขณะที่พรรคฝ่ายค้านอีก 53 เสียงได้เดินออกจากสภาก่อนการลงคะแนนเพื่อประท้วงการลงคะแนนเสียงดังกล่าว โดยหลังจากที่สภากาตาลุญญาประกาศเอกราชได้ไม่นาน วุฒิสภาของสเปนก็มีมติผ่านการใช้มาตรา 155 ทันที ยังผลให้รัฐบาลสเปนออกมาประกาศยุบสภากาตาลุญญา รวมถึงยุติการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ของกาตาลุญญา โดยรัฐบาลสเปนจะจัดให้มีการเลือกตั้งสภากาตาลุญญาอีกครั้งในวันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ. 2017 ขณะที่ประธานาธิบดีกาตาลุญญาและคณะรัฐมนตรีจำนวนหนึ่งก็ได้เดินทางไปพำนักยังเบลเยียมเพื่อหลบหนีการจับกุมจากรัฐบาลสเปน

ท่าทีของสหภาพยุโรปต่อวิกฤตการณ์ในกาตาลุญญา

ชาวกาตาลันให้ความสำคัญกับคุณค่าความเป็นยุโรปของตนเป็นอย่างมาก และฝ่ายที่ต้องการแยกตัวเป็นเอกราชก็มีความหวังอยู่ไม่น้อยว่าเมื่อกาตาลุญญาแยกตัวเป็นเอกราชได้สำเร็จ ประเทศของตนจะเป็นส่วนหนึ่งในสหภาพยุโรปได้อย่างเต็มภาคภูมิ

อย่างไรก็ดี สภาพความเป็นจริงไม่ได้เป็นอย่างที่คิด สหภาพยุโรปได้ออกมาประกาศไว้อย่างชัดเจนว่า หากกาตาลุญญาแยกตัวเป็นเอกราชจากสเปนนั้น สมาชิกภาพของกาตาลุญญาในสหภาพยุโรปจะไม่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ และชาวกาตาลันก็จะอยู่นอกสหภาพยุโรปในทันที โดยภายหลังจากการลงประชามติในวันที่ 1 ตุลาคม นั้น ท่าทีของสหภาพยุโรปก็ไม่มีเปลี่ยนแปลงมากนัก กล่าวคือ สหภาพยุโรปยังคงถือว่าสถานการณ์ในกาตาลุญญานั้นเป็น “เรื่องภายใน” และควรแก้ปัญหภายในใต้กฎหมายของสเปน โดยได้รับการสนับสนุนทั้งจากนางอังเกลา เมอร์เคล นายกรัฐมนตรีของเยอรมนี และนายเอ็มมานูเอล มาครง จากฝรั่งเศส¹⁶ ทั้งนี้ หากวิเคราะห์แล้วอาจเห็นได้ว่า ท่าทีของยุโรปที่เป็นเช่นนี้เพราะการสนับสนุนสเปนของสหภาพยุโรปนั้น จะเป็นผลดีกว่าต่อชาติสมาชิกทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง ในด้านเศรษฐกิจ สเปนซึ่งถือเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับต้นๆ ของยุโรป หากต้องเสียดาตาลุญญาที่ร่ำรวยไปก็ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปโดยรวม โดยเฉพาะในประเทศขนาดเล็กในสหภาพยุโรปที่ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจกับสเปนอยู่เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ความไม่แน่นอนของประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปย่อมส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน ส่วนในด้านการเมือง

16 Robin Emmott, “Catalonia finds no friends among EU leaders” *Reuters*, (20 October 2017): <https://www.reuters.com/article/us-spain-politics-catalonia-eu/catalonia-finds-no-friends-among-eu-leaders-idUSKBN1CO31E>

จะเห็นได้ว่า กataluญญาไม่ใช่ดินแดนแห่งเดียวในยุโรปที่มีกระแสการแยกตัวเป็นอิสระจากรัฐใหญ่ ในเบลเยียมนั้นก็มีกระแสชาตินิยมระหว่างสองฝ่าย คือฝ่ายทางเหนือของเบลเยียมอย่างเฟลนเดอร์ส (Flanders) ซึ่งพูดภาษาดัตช์ และฝ่ายทางใต้อย่างวัลลูน (Walloon) ซึ่งพูดภาษาฝรั่งเศส ซึ่งในช่วงปี ค.ศ. 2007-2011 เบลเยียมเองก็ได้ประสบกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองภายในเรื่องการแบ่งแยกดินแดนมาแล้ว¹⁷ ขณะที่ได้อิตาลีเองก็มีพื้นที่อย่างเวนิซและลอมบาร์ด (Veneto and Lombardy) และหลายๆ บริเวณในฝรั่งเศส ก็มีกระแสการแยกตัวเช่นเดียวกัน โดยการเพิ่มขึ้นของกระแสแบ่งแยกดินแดนนี้ส่วนหนึ่งมาจากการเติบโตขึ้นของลัทธิอิงสามัญชน (Populism) ที่ได้รับความนิยมมากขึ้นภายหลังจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในยุโรป ซึ่งความนิยมในกระแสนี้ ได้ทำให้สหภาพยุโรปเองต้องเจอกับความท้าทายมากมายจากการใช้เครื่องมือทางการเมืองต่างๆ โดยเฉพาะเครื่องมือการลงประชามติ ที่ทำให้สหราชอาณาจักรถอนตัวออกจากสหภาพยุโรป (Brexit) และล่าสุดคือการแยกตัวจากสเปนของกataluญญา (Catalexit)

ในมุมมองของผู้เขียน ปัจจัยที่กล่าวไว้ข้างต้นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้สหภาพยุโรปมีท่าทีเพิกเฉยต่อการเข้ามามีบทบาทในกรณีที่มีความซับซ้อนและยากต่อการหาทางออก โดยเฉพาะการที่สเปนเป็นหนึ่งในชาติสมาชิกของสหภาพยุโรปอีกด้วย แม้ว่ารัฐบาลกataluญญาและกลุ่มผู้เรียกร้องเอกราชจะอ้างถึงสิทธิ์ในการตัดสินใจด้วยตนเองของตน และท่าทีของรัฐบาลสเปนที่ใช้ความรุนแรง เช่นในการลงประชามติวันที่ 1 ตุลาคม 2017 การกักขังนักโทษทางการเมืองชาวกาตาลันและแผนการควบคุมสื่อท้องถิ่นก็ได้ก่อให้เกิดคำถามถึงคุณค่าของความเป็นยุโรป ว่าสหภาพยุโรปเองกำลังมองข้ามไปด้วยเพราะว่าผลประโยชน์

17 New York Times, “Belgium faces a crisis” *New York Times*, (12 July 2008): <https://query.nytimes.com/mem/archive-free/pdf?res=9E06EFD91E3CE433A-25751C2A9629C946197D6CF>

ที่ตนจะได้จากกาตาลูญญานั้นไม่คุ้มค่าพอเมื่อเทียบกับการสนับสนุน
รัฐบาลมาดริดหรือไม่

บทสรุป

สถานการณ์ของกาตาลูญญาที่เกิดขึ้นหลังการลงประชามติใน
วันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 2017 นั้น เป็นผลพวงของปัจจัยทางประวัติศาสตร์
ที่แสดงให้เห็นถึงการต่อสู้กันระหว่างสเปนและกาตาลูญญามานาน
หลายศตวรรษ ซึ่งมีเชื้อไฟที่แรงให้สถานการณ์ยิ่งสูงงอมมากขึ้นจาก
การขึ้นมามีอำนาจของรัฐบาลฝ่ายขวาในสเปน ซึ่งปฏิเสธการเจรจา
และเรียกร้องเพื่อเพิ่มอำนาจอิสระของรัฐบาลแคว้นกาตาลูญญา
โดยตลอด นอกจากนี้ ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ การคอร์รัปชัน และ
นโยบายทางการเงินและการคลัง ยังเป็นตัวแปรที่สำคัญในลัทธิชาตินิยม
ในกาตาลูญญาทวีความรุนแรงมากขึ้น จนนำมาถึงความสำเร็จในการ
จัดตั้งรัฐบาลที่มีเสียงข้างมากในสภานับสนุนการเป็นเอกราชของ
กาตาลูญญา อันนำมาสู่การผ่านกฎหมายการลงประชามติเพื่อแยกตัว
เป็นเอกราชจากสเปนในที่สุด ซึ่งแม้ว่ารัฐบาลสเปนและสหภาพยุโรป
สองตัวแสดงสำคัญในวิกฤตการณ์ครั้งนี้จะมีท่าทีไปในทางเดียวกัน คือ
ไม่ยอมรับการลงประชามติและสนับสนุนการใช้กรอบทางกฎหมายใน
ทางแก้ไขวิกฤตการณ์ในกาตาลูญญา การเดินเกมทีพิศพลาดของฝ่าย
นี้ เช่นการใช้ความรุนแรงและการจับตัวนักโทษทางการเมืองของสเปน
ประกอบกับท่าทีที่เพิกเฉยของสหภาพยุโรปต่อกาตาลูญญา ได้เปิดช่อง
ทางให้รัฐบาลกาตาลูญญาใช้อำนาจที่เรียกว่าประชามติ เสรีภาพในการ
แสดงออกโดนสันติ และคุณค่าของประชาธิปไตยมาต่อกรกับยักษ์ทั้ง
สองได้ ทำให้กาตาลูญญาเป็นที่สนใจของชาวโลก และการต่อสู้ระหว่าง
รัฐบาลมาดริดและบาร์เซโลนาในครั้งนี้ ก็ยิ่งทำให้รอยร้าวในสังคมสเปน
และกาตาลูญญานั้นร้าวลึกลงไปอีก จนอาจกล่าวได้ว่า แม้วิกฤตการณ์

ในครั้งนี้จะยึดเชื้อเพลิงใดหรือจะจบลงอย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์
ระหว่างสเปนและกาตาลุญญานั้น “จะไม่มีวันเหมือนเดิมอีกต่อไป”

